

Pensjonskveld for tillitsvalgte

11. februar - 2019

Odd Sverre Norrøne/Linda Nøkleby Amundsen

Om bakgrunnen for endringen.

- > I 2011 ble det innført ny alderspensjon i folketrygden. Viktige prinsipper i denne i denne nye ordningen er «alle årsopptjening» og «arbeidslinjen» samt individuelt uttakspunkt. Sporveiens tjenstepensjon ble omfattet av reglene for levealdersjustering og indeksregulering, som innebærer at ytelsene i ordningen svekkes.
- > Samtidig hadde Sporveiens offentlige tjenstepensjon blitt vesentlig dyrere for arbeidsgiver. Lønnsvekst i kombinasjon med lave renter har begrenset muligheten for avkastning på pensjonsmidlene. Pensjonskostnadene for arbeidsgiver har dermed økt betydelig.
- > Lov om innskuddspensjon/obligatorisk tjenstepensjon ble innført fra 2006. Sikrer at alle (private) bedrifter er pålagt å minimum ha en innskuddspensjon etter lovens regler. Dette er **nå 2% av lønn mellom 1 G og 12 G**. (Ansatte på minimumssats kan få ned mot 48% ifølge OECD rapport.

Et pensjonssystem i endring.

> **Folketrygden.**

- > Nytt opptjeningsprinsipp i folketrygden. Gjelder helt eller delvis for alle født etter 1953.
- > En kan spissformulert si at ny folketrygd bygger på mye av de samme prinsippene som innskuddspensjon – bortsett fra at ytelsen er livsvarig. Dvs opptjening av en pensjonsbeholdning og fordeling av årlig pensjon beregnet ut fra denne delt på antall leveår (statistisk sett) med utgangspunkt i når en starter å ta ut pensjon.
- > Fleksibel pensjonsalder fra 62-75 år og en kan fortsette å jobbe helt eller delvis.

> **Tjenestepensjon.**

- > Alderspensjon fra private tjenestepensjonsordninger kan tas ut fra 62 år og en kan fortsette å jobbe helt eller delvis.
- > Alderspensjon fra offentlige tjenestepensjoner kan ikke tas ut før ved hel eller delvis fratreden. I Sporveien fra 67 år, eller fra AFP 65 eller fra særaldersgrense (trafikkansatte 66/63 år).

Den innskuddsbaserte pensjonsordningen – omfang og vilkår.

> **Omfang:**

- > Gjelder for nyansatte som starter i bedriften f.o.m. 01.04.2015 eller senere.
- > Ansatte som innen 01.10.2015 valgte frivillig overgang.
- > Og ansatte som ikke var omfattet av den ytelsesbaserte pensjonsordning (en måtte være ansatte i stilling med avtalt arbeidstid på minimum 15 timer pr. uke), men som oppfyller vilkårene for å bli omfattet av den nye innskuddsbaserte pensjonsordningen (minimum 20% stilling og ikke under 20 år).
- > De ansatte som omfattes av den innskuddsbaserte pensjonsordningen meldes inn fra ansettelsesdato (dog ikke før 01.04.2015). Dette gjelder også vikarer, lærlinger og midlertidig ansatte (dog ikke innleide fra vikarbyrå).
- > Dog må man ha vært ansatt i ett år for å få med seg sin pensjonskapital dersom man slutter.

Hovedforskjeller offentlig tjenestepensjon og innskuddspensjon

> Offentlig pensjon.

- > Nivået på pensjonsytelsen beregnes med utgangspunkt i sluttlønn.
70% bruttogaranti gjelder kun for ansatte født tom 1958.
- > Livsvarig ytelse.
- > Krav til minst 30 års opptjeningstid for full pensjon.
- > Avkastning påvirker ikke arbeidstakers pensjonsytelse.
- > Ved død går pensjonskapitalen til forsikringsfellesskapet.

> Innskuddspensjon.

- > Nivå på pensjonen er basert på samlet oppspart pensjonskapital. Sum innbetalinger + avkastning dividert på antall år med utbetaling bestemmer årlig pensjon.
- > Ansatte bestemmer selv utbetalingsperioden, tidligst fra 62 år. Må løpe i minimum 10 år og opphøre tidligst ved 77 år.
- > Alle år teller.
- > Avkastning påvirker arbeidstakers pensjonsytelse.
- > Ved død utbetales rest pensjonskapital til etterlatte.

Den innskuddsbaserte pensjonsordningen – omfang og vilkår.

> **Vilkår:**

- > Etter lov om innskuddspensjon er det fra 01.04.2014 kun krav om at det skal avsettes 2% av lønnen for lønn mellom 1 G og 12 G
- > (Dersom Stortinget endret loven slik at lønn mellom 0 – 1 G også omfattes vil dette gjelde ca 1 million nordmenn, ifølge statistikk fra Finans Norge).
- > G er folketrygdens grunnbeløp: Pr. 01.05.2018 = kr. 96.883,-
- > Satsene etter Sporveiens avtale gjelder fra førte krone og er 6% fra 0 G til 7,1 G og 9% for inntekt mellom 7,1 og 12 G.
- > Ordinær lønn og faste tillegg, men ikke overtid inngår (som i den ytelsesbaserte ordningen)
- > Bør sees i sammenheng med: Til Folketrygden innbetales det 18,1% for lønn opp til 7,1 G (f.t. kr. 687.870,-)
- > (Lov om innskuddspensjons maksimalsatser er:
  - > Lønn opp til 12 G: 7%
  - > Tillegg for lønn mellom 7,1 G og 12 G: 18,1%)

Sammenligning – Sporveiens vs Bussbransjeavtalens innskuddsbaserte pensjonsordninger

> Sporveien

> Ingen egenandel

> 6% fra 0 G – 7,1 G

> 9% fra 7,1 G – 12 G

>

> Bussbransjeavtalen

> Nettolønn 98% (dvs egenandel 2%)

> 5% fra 1G – 7,1 G – intet fra 0 – 1 G

> 8% fra 7,1G – 12 G

Den innskuddsbaserte pensjonsordningen – sparing og forvaltning.

- > Den månedlige sparingen settes på den enkeltes pensjonskonto hos den pensjonsleverandøren som Sporveien har valgt, f.t. Storebrand.
- > Sporveien betaler alle kostnader inklusive forvaltningskostnader så lenge du er ansatt.
- > Sporveien og pensjonsleverandøren har valgt en løsning kalt «Anbefalt pensjon» der valg av fond gjøres automatisk ut fra den enkeltes alder. Frem til en er 43 år settes aksjeandelen til 80% . Deretter trappes den gradvis ned til 20% ved fylte 60 år.
- > Den enkelte kan selv velge en annen av pensjonsleverandørens spareprofiler med høyere risiko.
- > På dine personlige sider hos Storebrand – hvor du logger deg inn med bank ID – kan du se oversikt over hva som er spart for deg.

2018 – Aksjesmell for pensjonssparingen ift innskuddsbasert pensjon.

- > DN redegjør i en artikkel mandag 28.01.2019.
- > Rundt 1,4 millioner nordmenn er ift sin pensjonsbeholdning på innskuddsbasert pensjon eksponert for opp og nedturer i markedet.
- > «Mange av dem som har fått års oppgave fra pensjonsleverandøren etter nytt år kan slå fast en ting:
- > Pensjonsbeholdningen man gikk inn i 2018 med er høyere enn den man gikk ut av året med».
- > «Elendig utvikling i verdens aksjemarkeder på tampen av året, lave innskuddsrenter og urolige obligasjonsmarkeder bidro til å gjøre 2018 til et av de dårligste spareårene siden finanskrisen.»

2018 – Aksjesmell for pensjonssparingen ift innskuddsbasert pensjon.

Dette er oppdaterte generelle tall fra Storebrand sine nettsider om avkastningen på innskuddsbaserte pensjonsordninger i 2018.

Pensjonsprofil	Ekstra Forsiktig Pensjon 0 % aksjeandel	Forsiktig Pensjon 20 % aksjeandel	Balansert Pensjon 50 % aksjeandel	Offensiv Pensjon 80 % aksjeandel	Ekstra Offensiv Pensjon 100 % aksjeandel
Avkastning i 2018	1,30 %	- 0,30 %	- 2,90 %	- 5,10 %	- 6,10 %

2018: Tabellen viser avkastning på pensjonspengene dine i 2018 avhengig av hvilken pensjonsprofil du har.

I Snitt har det vært en årlig avkastning mellom 4,9 og 7,4 prosent, (fra 2004) til tross for at vi har vært igjennom en av tidenes verste finanskriser i perioden. Dette er langt bedre enn hva man kunne fått om pengene stod i banken i samme periode.

Hvordan har avkastningen vært i Sporveien?

- > Ole Anders Tangen (finanssjef i Sporveien) skriver følgende i mail av 07.02.2019 til Ola Floberg:
- > Da har vi fått oversikt over avkastningen fra Storebrand. Sender det jeg fikk fra dem i egen mail» (er egne foiler fra Storebrand).
«Avkastning for porteføljene som inngår i vår ordning er:
Forsiktig pensjon -0,4 %
Balansert pensjon -2,9 %
Offensiv pensjon -5,1%
Anbefalt pensjon, som er profilen vi i Sporveien har valgt som oppstarts profil for våre ansatte, er sammensatt av en andel balansert pensjon og en andel offensiv pensjon.
Fordelingen er avhengig av alder.
For å vite hva den enkelte får i avkastning må man sette sammen hvor mye man har av de ulike porteføljene. Inntil man er 40 år består porteføljen av 80 % offensiv og 20 % balansert. Etter at man er 40 år øker balansert gradvis opp til 80 % som du har ved pensjonsalder. Offensiv reduseres i samme periode fra 80 % til 20 %. Når man er ca. 52 - 53 år vil balansert og offensiv være like store.»

Den innskuddsbaserte pensjonsordningen – omfang og vilkår.

> **Vilkår.**

- > **Ved avslutning av arbeidsforholdet** får man – forutsatt at man har vært ansatt i ett år – med seg den opptjente pensjonskapitalen (pensjonskapitalbevis - fripolise).
- > **Ved dødsfall:** De etterlatte arver den oppsparte pensjonskapitalen (det som eventuelt er igjen av den) i en bestemt rekkefølge:
  - > Barn under 21 år
  - > Ektefelle/fraskilt ektefelle/samboer
  - > Boet.

Den innskuddsbaserte pensjonsordningen – omfang og vilkår.

> **Vilkår:**

- > **Innskuddsfritak** sikrer at det fortsatt innbetales innskudd **ved uførhet** (tilsvarende som ved uførepensjon).
- > Siden er **uførepensjon** ihht til ny lov om privat uførepensjon innført i Sporveien m.v.f. den 01.04.2016. Uførepensjonen gjelder for ansatte (er opprettet uten fripoliseordning)
- > **Gruppelivsforsikringen** ihht § 5.22 i tariffavtalens fellesbestemmelser – som går fra 10 G for ansatte under 50 år ned til 5 G for ansatte over 59 år – **ble plusset på 5 G** for ansatte på innskuddspensjon. På den annen side har ikke ansatte på innskudd enkepensjon og barnpensjon.
- > **Særaldersgrenser er ikke** en del av den innskuddsbaserte pensjonsordningen.
- > **Privat AFP:** Sporveiens ansatte på innskuddsbasert pensjonsordning omfattes av privat AFP ihht fellesordningen LO/NHO-Spekter mfl og kriteriene for denne etter fellesordningens vedtekter.

Privat AFP – LO-NHO/Spekter m.fl

- > **Sporveiens nye pensjonsordning består av 3 elementer.**
- > 1. Folketrygd.
- > 2. Innskuddsbasert pensjon.
- > 3. Privat AFP
- > (4) Mange vil også ha en del med oppsatt offentlig pensjon (pensjon opptjent til 31.03.2015)
- > **Privat AFP.**
- > Utbetales som er livsvarig tillegg til folketrygden (livsvarig) og innskuddspensjon (ikke livsvarig). Tillegget kan være betydelig.
- > Er et supplement til folketrygden. Uttak av AFP forutsetter samtidig minimum uttak av 20% av folketrygdens alderspensjon.
- > Sporveien innbetaler 2,4% av lønnen til AFP – fondet.
- > Krav om medlemskap i 7 av de siste 9 år.
- > Kan kombineres med videre inntekt.

AFP oppsummering

> **Offentlig AFP (nåværende).**

- > Før tidspensjon fra 62-67 år
- > Størrelsen år er avhengig av opptjening i folketrygden. Kalles folketrygdberegnet AFP (det du ville fått fra folketrygden + 1700 kr. pr. måned)
- > Beregnes dog som offentlig pensjon fra 65 år om dette er bedre.
- > Kan ikke kombineres med inntekt uten avkortning (kan kun tjene inntil kr. 15.000,- pr. år).
- > Kan ikke kombineres med uttak av alderspensjon fra folketrygden.

> **Privat AFP.**

- > Livsvarig påslag til folketrygden. Kan utbetales fra 62 år.
- > Størrelsen er avhengig av pensjonsgivende inntekt fra 13-61 år, når den tas ut, og av forventet levetid. AG setter av 0,314% av inntekt opp til 7,1 G. Kan utgjøre opptil 75 000,- kr årlig pensjonslivet ut (Kilde: DN artikkel 14.03-2018)
- > Kan kombineres med inntekt og eller uttak av innskuddspensjon.
- > Må kombineres med uttak av alderspensjon fra folketrygden.

Privat AFP – regneeksempel

- > Kilde: Alexandra Plathe, Dagbladet 18. mars 2018.
- > Det er tatt utgangspunkt i ansatt født i 1993 og starter i arbeidslivet ved 27 år. 40 års opptjening ved 67 år. Vært i privat sektor hele tiden.

- > Folketrygd: Kr. 187.954,-
- > Privat AFP: Kr. 41.629,-
- > -----
- > SUM   Kr. 229.583.
- > =====
- > FAFO har anslått at utbetalinger fra AFP vil utgjøre 11% av livsinntekten for dagens yrkesaktive hvis de velger å ta ut pensjon fra 67 år. Omregnet til kontantverdi 1 – 1 ½ mill. kr. I dag er AFP i privat sektor et betydelig gode.
- >

Privat AFP – Tariffrevisjonen 2018 – LO/NHO – Endringer på vei.

- > Partene ble ikke enige om å endre AFP – ordningen nå (unntatt på et par punkt).
- > Men å utrede AFP – ordningen i løpet av året (2018) «slik at ny ordning kan avtales inntatt i mellomoppgjøret 2019».
- > Medio november 2018 meldte LO/NHO at utredningsarbeidet er omfattende og tar lengre tid enn en opprinnelig så for seg. Det tas nå sikte på å ferdigstille arbeidet i løpet av høsten 2019, i god tid før hovedoppgjøret i 2020.

- > **Partene har lagt en del rammevilkår/føringer:**
- > Hovedprinsippene for ny modell vil rette på svakheter som i dag gjør at en del ansatte faller ut av ordningen og det vil bli bedre samsvar mellom hvor mange år man har vært i ordningen og hva man får utbetalt i AFP.
- > En ytelse som er knyttet til tid i AFP-bedrift og som med full opptjening i ordningen er på linje med dagens nivå.
- > De som har fylt 62 år og vil kvalifisere til AFP etter gjeldende regler innen ny ordning trer i kraft, vil bli værende i dagens ordning.

Privat AFP – Tariffrevisjonen 2018 – LO/NHO – Endringer på vei.

- > **Partene har lagt en del rammevilkår/føringer - fortsetter:**
- > AFP vil bli mer forutsigbar og gi større trygghet for fremtidig pensjon. Det vil være til fordel for yngre arbeidstakere. Langt færre vil uforskyldt miste AFP - selv etter mange år i ordningen.
- > I dag er det slik at enten faller man innenfor eller utenfor ordningen. AFP skal nå knyttes til hvor lenge du har vært ansatt i en AFP – bedrift.
- > Ny modell skal sikre at det lønner seg å stå lenge i jobb (støtte opp om arbeidslinjen).
- > Bedriftenes kostnad skal holdes på samme nivå som i dag. Ny ordning skal være økonomisk solid og mer bærekraftig over tid enn dagens modell.
- > Den nye ordningen skal være en kvalifiseringsordning.
- > Partene skal utrede om den på sikt kan erstattes av en opptjeningsordning.

TO HULL TETTET I PRIVAT AFP VED TARIREVISJONEN 2018.

- > **ENDRINGER SOM GJELDER ANSATTE FØDT 1. MARS 1955 ELLER SENERE.**
- > **1). LO: «Ikke like dyrt å bli syk».**
- > Inntil nå mister du retten til AFP hvis du er syk i mer enn 52 uker i de siste 3 årene før du tar ut AFP.
- > Nå utvides perioden du kan være syk uten å miste AFP slik at du kan være sykmeldt inntil 2 av de siste 3 årene før du tar ut AFP.
- > **2). Hvis du blir nedbemannet.**
- > Inntil nå mister du retten til AFP hvis bedriften går konkurs eller må si opp ansatte.
- > Dvs en må jobbe i en AFP – bedrift og være reell arbeidstaker ved 62 år for å få AFP.
- > Etter de nye reglene vil disse ansatte beholde AFP ut oppsigelsestiden, forutsatt at man søker og kvalifiserer for uttak innen oppsigelsestidens utløp.

Tariffrevisjonen 2018 – slitertillegg m.v.f.

01.01.2019 – LO/NHO (og Spekter).

- > I Riksmeglerens møtebok av 8 april 2018 (meglingen mellom Lo og NHO) heter det i «Protokoll om slitertillegg» – Vedlegg 3:
- > «Levealdersjusteringen virker sterkere enn antatt. De fleste kan kompensere ved å stå lengre i jobb. En del har imidlertid ikke muligheter eller helse til å stå lenger. LO og NHO er derfor enige om å gi en ekstra ytelse til de som går av ved 62, 63 eller 64 år uten arbeidsinntekt ved siden av».
- > De som omfattes er «ansatte i tariffbundne bedrifter innen de overenskomstområder som i dag er omfattet av sluttvederlagsordningen».
- > Tillegget erstatter det som i dag er dekket opp av [sluttvederlagsordningen](#). Slitertillegget kommer i tillegg til å [tette hullene i AFP-ordningen](#) og er tenkt for de som ikke kan kombinere avtalefestet pensjon med å jobbe ved siden av.
- > Kapitalen fra den gamle sluttvederlagsordningen i LO/NHO området overføres Sliterordningen i LO/NHO – området og skal finansiere denne (administreres av LO og YS.
- > «LO og NHO er enige om å rette en felles henvendelse til myndighetene om beskatning av ytelsen i Sliterordningen, samt om vilkår for uttak av tidlig pensjon.

Spekter – Protokoll av 10.04.2018 fra innledende tarifforhandlinger mellom LO-stat og Spekter.

> Pkt. 2 til Protokollen:

- > «Partene er enige om å innføre et «slitertillegg» tilsvarende de materielle rettigheter som fremgår av resultatet i frontfagsoppgjøret med virkning fra 1. januar 2019.»
- > «Ansatte i tariffbundne bedrifter med privat AFP omfattes.»
- > Slitertillegg i Spekter – området finansieres ikke av fondet fra sluttvederlagsordningen i LO/NHO – området, men av arbeidsgiver.

Ny privat uførepensjon i Sporveien mvf den 01.04.2016 (for de på innskudd)

- > Uførepensjon kan innvilges frem til fylte 67 år. Deretter er det alderspensjon som er aktuelt.
- > Kan sies å være en like god uførepensjon som i offentlig sektor. Den gjelder for ansatte i Sporveien.
- > Er en ren risikodekning uten avkortning for tjenestetid, løstrevet fra alderspensjon.
- > Gjelder for ansatte, dvs er uten fripolisedekning.
- > For lønn inntil 6 G: Folketrygden dekker 66% og Sporveien/pensjonsleverandøren 3%. I tillegg et fast kronebeløp på 25% av G.
- > For lønn mellom 6 g – 12 G. Sporveien/pensjonsleverandøren dekker også de 66%.
- > Fradrag for opptjente rettigheter i privat og offentlig sektor.
- > Skattlegges som arbeidsinntekt, men nivået før skatt er økt slik at opprinnelig nivå skal opprettholdes.
- > Avkortes mot arbeidsinntekt ut over 0,4 G.
- > **Et barnetillegg** på 3% av lønn inntil 6 G pr. barn (inntil 3 barn) for barn under 18 år. Det gir en ekstra utbetaling i den tid man forsørger barn.

Beregning – pensjon.

- > For å beregne din **pensjon fra folketrygden eller din private AFP** kan du gå inn på «**NAV.no – Din pensjon**» eller kontakte NAV.
- > Du kan også sjekke på **norskpensjon.no** – som livforsikringsselskaper og NAV samarbeider om (opplysningene her kan dog være ufullstendige).
- > For **innskuddspensjon**: Kontakt rådgiver hos pensjonsleverandøren (**Storebrand**) eller gå inn på dine personlige sider der.

- > For beregning av **din offentlige pensjon, inklusive offentlig AFP og oppsatt pensjon**: Kontakt OPF (Oslo Pensjonsforsikring) eller gå inn på **opf.no**
- > Du bør først ha kontaktet NAV og fått beregnet din pensjon fra folketrygden.
- > Har du tjent opp offentlig pensjon i staten kan du sjekke dette på **SPK.no** eller på **KLP.no** dersom du har opptjent dette i andre kommuner enn Oslo (OBS: OPF sitter ikke automatisk på disse opplysningene)

- > **HUSK: TENK PENSJON ALLEREDE I UNG ALDER OG VÆR BEVISST PÅ HVOR MANGE ÅR DU MÅ JOBBE FOR Å OPPNÅ EN BESTEMT PENSJON.**

Lykke til !

